

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Факультет права та міжнародних відносин

Кафедра публічного права

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Олексій ЖИЛЬЦОВ

« 02 » _____ 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКІ СТУДІЇ

Змістовий модуль: ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ПРАВА
ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ

для студентів

спеціальності
освітнього рівня
освітньої програми

061 Журналістика
першого (бакалаврського)
061.00.02 «Реклама і зв'язки з
громадськістю»

Київський столичний університет
імені Бориса Грінченка
Код ЄДРПОУ 45307985
Програма № 2408/24
Начальник відділу моніторингу якості освіти
Григорук
(підпис) (прізвище, ініціали)
« _____ » _____ 20 24 р.

Київ – 2024

Розробник:

Чаплук Оксана Іванівна, к.ю.н., доцент, доцент кафедри публічного права Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Бойчук Дмитро Валерійович, к.ю.н., доцент кафедри публічного права Факультету права та міжнародних відносин Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри публічного права Факультету права та міжнародних відносин
Протокол від «26» серпня 2024 року № 1

Завідувач кафедри публічного права (Ганна ВЛАСОВА)

Робочу програму погоджено з гарантами освітніх програм
2024 р.

Гарант освітньої програми (Маргарита НЕТРЕБА)

Робочу програму перевірено
2024 р.

Заступник декана (Анфіса НАШИНЕЦЬ-НАУМОВА)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____. «__» _____. 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____. «__» _____. 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____. «__» _____. 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____. «__» _____. 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	денна
Українські студії	
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4 / 120
Курс	1
Семестр	1
Кількість змістових модулів з розподілом	2
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі:	120
Аудиторні	56
Модульний контроль	8
Семестровий контроль	30
Самостійна робота	26
Форма семестрового контролю	Екзамен
Змістовий модуль: ГРОМАДЯНСЬКЕ СУСПІЛЬСТВО ТА ПРАВА ГРОМАДЯНИНА УКРАЇНИ	
Курс	1
Семестр	1
Обсяг кредитів	2
Обсяг годин, в тому числі:	60
Аудиторні	28
Модульний контроль	4
Семестровий контроль	15
Самостійна робота	13
Форма семестрового контролю	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета. Формування серед студентства стійкої, свідомої життєвої позиції як громадянина держави та члена демократичного громадянського суспільства заснованої на належних громадянських цінностях, дусі патріотизму, принципах поваги, гідності, толерантності, відповідальності перед суспільством, виховання почуття громадянської активності і відповідальності за розбудову громадянського суспільства в Україні та вміння відстоювати свої права та почувати відповідальність за суспільний добробут.

Завдання. Ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами зародження, функціонування, розвитку громадянського суспільства; дослідження концептуальних засад розвитку громадянського суспільства в Україні; визначення особливостей взаємодії та взаємозв'язку держави і громадянського суспільства; дослідження прав людини як фундаментальної

цінності сучасного громадянського суспільства та особливостей процесів захисту прав людини.

Завдання навчальної дисципліни передбачають формування наступних компетентностей:

Загальні компетентності (ЗК) –

ЗК3. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК4. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК8. Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК9. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК10. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК11. Здатність спілкуватися державною мовою.

3. Результати навчання за дисципліною

Впродовж вивчення дисципліни мають бути сформовані такі результати навчання:

РН3. Оцінювати свій чи чужий інформаційний продукт, інформаційну акцію, що організована й проведена самостійно або разом з колегами.

РН4. Виконувати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел.

РН8. Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розвивати способи та джерела здобування тих знань.

РН9. Оцінювати діяльність колег як носіїв прав і обов'язків членів суспільства, представників громадянського суспільства.

РН10. Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

РН11. Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	денна форма					
	Усього	у тому числі				
		л.	сем.	Пр.	м.к.	с.р
Змістовий модуль 1. Держава та громадянське суспільство: засади взаємодії та взаємозв'язку						
Тема 1. Громадянське суспільство як теоретико-правовий феномен.	6	2	2			2
Тема 2. Держава та громадянське суспільство.	6	2	2			2
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем 1	14	4	4		2	4
Змістовий модуль 2. Права людини, громадянина: види, зміст та захист						
Тема 3. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства.	7	2	2			3
Тема 4. Права людини та громадянина: теоретико-правові засади.	10	4	4			2
Тема 5. Механізми захисту прав людини в сучасному суспільстві: національний та міжнародний вимір.	6	2	2			2
Тема 6. Громадські організації у демократичному суспільстві.	6	2	2			2
Модульний контроль	2				2	
Разом за змістовим модулем 2	31	10	10		2	9
Семестровий контроль	15					
Усього годин	60	14	14		4	13

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовний модуль 1

Держава та громадянське суспільство: засади взаємодії та взаємозв'язку

Тема 1 «Громадянське суспільство як теоретико-правовий феномен».

Громадянське суспільство як історичне надбання європейської цивілізації. Поняття, ознаки та структура громадянського суспільства. Функції, моделі та інститути громадянського суспільства. Становлення та розвиток громадянського суспільства в Україні.

Тема 2 «Держава та громадянське суспільство».

Поняття та принципи правової держави. Держава та громадянське суспільство: спільні та відмінні риси. Громадянське суспільство як основа становлення правової держави. Проблеми розвитку громадянського суспільства за умов поглиблення євроінтеграційних процесів. Правові засади використання мови та державної мови в Україні. Цінності та принципи демократичного суспільства.

Змістовий модуль 2.

Права людини, громадянина: види, зміст та захист

Тема 3 «Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства».

Людина, особа та громадянин: співвідношення понять. Поняття, структура та види конституційно-правового статусу. Інститут прав людини в сучасному суспільстві: поняття та риси. Еволюція становлення та розвитку основоположних прав людини і громадянина. Класифікація прав людини і громадянина. Поняття та особливості категорії «обов'язки». Єдність прав та обов'язків людини і громадянина. Рівність та гуманістична спрямованість прав та свобод людини і громадянина. Європейські стандарти в галузі прав людини. Межі прав та свобод людини і громадянина. Обмеження прав та свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану та надзвичайного стану.

Тема 4 «Права людини та громадянина: теоретико-правові засади».

Поняття, особливості особистих прав та свобод людини і громадянина. Право на життя та здоров'я. Право на повагу до гідності. Право на свободу та на особисту недоторканість. Зміст та особливості політичних прав та свобод. Поняття, види економічних та соціальних прав і свобод. Поняття та види культурних прав і свобод. Межі прав та свобод людини і громадянина. Обмеження прав та свобод людини і громадянина в умовах воєнного стану та надзвичайного стану.

Тема 5 «Механізми захисту прав людини в сучасному суспільстві: національний та міжнародний вимір».

Поняття та структура механізму правового захисту прав людини. Поняття і види гарантій реалізації та захисту конституційних прав і свобод людини і громадянина. Особливості судового захисту прав і свобод людини. Позасудовий механізм захисту прав та свобод людини і громадянина. Роль адвокатури в процесі судового захисту прав людини і громадянина. Функції прокуратури в процесі захисту прав людини і громадянина.

Організація діяльності інституту Уповноваженого з прав людини. Універсальна система захисту прав людини. Регіональна система захисту прав людини. Європейський суд з прав людини.

Загальна характеристика доброчесності: поняття, ознаки та види (суспільна доброчесність; державна доброчесність; академічна доброчесність; корпоративна доброчесність тощо). Юридична відповідальність за порушення доброчесності відповідно до національного законодавства України.

Державно-правовий механізм запобігання та протидії корупції.

Тема 6 «Громадські організації у демократичному суспільстві».

Громадянське суспільство як основа функціонування громадських організацій. Правовий статус громадських організацій в Україні. Види та функції громадських організацій. Міжнародні громадські організації. Роль європейських неурядових організацій в розбудові та євроінтеграції українського суспільства.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Система оцінювання навчальних досягнень студентів денної форми навчання

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2	
			Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид	Кільк. одиниць до розрахунку	Макс. кількість балів за вид
1	Відвідування лекцій	1	2	2	5	5
2	Відвідування семінарських занять	1	2	2	5	5
3	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5
4	Робота на семінарських заняттях	10	2	20	5	50
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25
	Макс. кількість балів за видами поточного контролю (МВ)	-	-	54	-	90
	Максимальна кількість балів:	144				
	Розрахунок коефіцієнта:	0,416				
	Проміжний бал	60				

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії оцінювання

Завдання для самостійної роботи студентів денної форми

- Дати визначення поняттям. Проаналізувати їх.
- Вважаєте Ви за необхідне легалізацію евтаназії в Україні? Відповідь обґрунтуйте.
- Схематично відобразіть механізм звернення до Європейського суду з прав людини.

Критерії оцінювання

Бал	Критерій
5	студент засвоїв теоретичний матеріал, який винесений на самостійну роботу, застосування для оформлення результатів самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; чітке володіння понятійним апаратом, теорією; вміння використовувати їх для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій. Оформлення результатів самостійної роботи повинно бути логічним та послідовним.
4	студент засвоїв теоретичний матеріал з відповідної теми який винесений на самостійну роботу, та наявне вміння орієнтуватися в ньому, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних задач; за умови виконання всіх вимог, які передбачено для оцінки "5 балів", при наявності незначних помилок або не зовсім повних висновків за одержаними результатами. Оформлення виконаного завдання з самостійної роботи має бути послідовним.
3	студент не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в

	першоджерелах та рекомендованій літературі, непереконливо відповідає, додаткові питання викликають невпевненість або відсутність знань.
1-2	студент не опанував навчальний матеріал з відповідної теми для самостійного опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни, не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове або логічне мислення.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в письмовому вигляді з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

Критерії оцінювання

Бал	Критерії
24-25	Студент вирішив всі завдання абсолютно вірно і повно дав відповіді на питання як теоретичного, так і практичного характеру. Логічно і послідовно аргументував і виклав свою точку зору.
20-23	Студент вирішив завдання з 1 помилкою, відповідь на питання містить повне розгорнуте, правильне та обґрунтоване викладення матеріалу, допущено 2-3 помилки при вирішенні практичних завдань.
15-19	Студент правильно і повно вирішив більшість, але не всі завдання, відповідь на запитання є не повністю аргументованою; допускає незначні неточності
10-14	Студент правильно вирішив половину завдань; думка викладена з порушенням логіки подання матеріалу. Студент правильно вирішив ситуацію, проте не зовсім слушно аргументує її, або враховує не всі, а деякі умови ситуації. Вирішує декілька завдань поверхнево.
5-9	Студент вирішив трохи менше половини завдань; може дати визначення юридичного поняття. Відповідь на запитання дає неповно і поверхнево.
0-4	Студент не вирішив більшість завдань або вирішив неправильно; відповіді на питання є неповними; неправильно обґрунтовує своє рішення.

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок на семінарських заняттях та під час виконання самостійної роботи, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Семестровий контроль знань студентів з дисципліни «Українські студії» здійснюється у формі екзамену після вивчення усіх змістовних модулів.

6.5. Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 60 год., із них: лекції – 14 год., семінарські заняття – 14 год., модульний контроль – 4 год.,
самостійна робота – 13 год., семестровий контроль – 15 год

Тиждень	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	XIII	XIV	XV
Модулі (назви)	Змістовий модуль I.				Змістовий модуль II.										
Лекції (бали)	Л.1 (16)	Л.2 (16)			Л.3 (16)	Л.4 (16)		Л.5 (16)		Л.6 (16)		Л.7 (16)			
Семінарські заняття (бали)	.		C.1 (116)	C2(116)			C.3(116)		C4(116)		C.5(116)		C6 (116)	C.7- 116)	
СР (бали)	(5 балів)				(5 балів)										
Модульний контроль	25 балів				25 балів										
Підсумковий контроль(вид, бали)	Проміжний контроль (60 б)														

8. Рекомендовані джерела

Базові

1. Громадянське суспільство в Україні: сучасний стан, виклики, стратегія модернізації: монографія / за заг. ред. Ю. С. Шемшученка та акад. НАПрН України О. В. Скрипнюка ; Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України. - Київ : Юридична думка, 2018. 676 с. Т. 2 : Доктринальний вимір галузевих засад функціонування громадянського суспільства в Україні / [Ю. С. Шемшученко та ін.]. 2019. 587 с.
2. Громадянське суспільство і політика : навчальний посібник. За наук. ред. О. В. Радченка. Київ : 2016. 48с. URL: <https://iri.org.ua/navchalni-resursy/gromadske-suspilstvo-i-politika>
3. Доктрина та практика захисту прав людини : навчальний посібник / Ю.С. Разметаєва. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2018. 364 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/phd_1_copy.pdf
4. Колодій О. А. Конституційно-правовий статус українського народу: доктрина, регламентація, поняття та елементи : монографія / О. Колодій ; Нац. ун-т внутр. Справ ; ред. Н. П. Манойло. Київ : Ліра-К, 2020. 451 с.
5. Конституційні права, свободи та обов'язки людини і громадянина / В.В. Молдован, Л.І. Чулінда. Київ: Центр навчальної літератури. 2019. 206 с.
6. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник / І.А. Шуміло. Київ: ФОП Голембовська О.О. 2018. 168 с. URL: https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_copy-1.pdf.
7. Права людини та громадянське суспільство : навч. посібн. для студ. вищих навч. закладів / Б. В. Бабін, А. В. Ковбан. Одеса : Фенікс, 2014. 320 с. URL: https://library.nlu.edu.ua/POLN_TEXT/POSIBNIKI_2020/Babin_2014.pdf
8. Політико-правова система України: підручник / В. Кириченко, Ю. Кириченко, Ю. Соколенко ; за заг. ред. В. М. Кириченка. Київ : Центр учбової літератури, 2019. 304 с.
9. Права людини та їх захист у сучасних реаліях : навч. посіб. для студентів ВНЗ / Ю. В. Ломжець та ін. Миколаїв : НУК, 2020. 207 с.
10. Права людини в Україні : навч.-метод. посіб. / В. О. Міхальов. Одеса : Гельветика, 2020. 121 с.
11. Разметаєва Ю. С. Права людини як фундаментальна цінність громадянського суспільства: монографія / Ю. С. Разметаєва. – Харків: Право. 2014. – 196.
12. Стан та динаміка розвитку організацій громадянського суспільства в Україні 2002-2018 URL: <https://ccc-tck.org.ua/download/library/77/>.

Додаткові

1. Андрєєв Д., Іванченко Д. Філософсько-правовий аналіз забезпечення права на інформацію в Україні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 1 (114). С. 62–69.
2. Бондаренко Н. Громадянське суспільство в умовах пандемії. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2021. №1. С. 80-89.
3. Братасюк В. М. Людина-особистість як суб'єкт захисту права. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2017. № 47. Т. 3. С. 181–185.
4. Братасюк М.Г. Філософія захисту прав людини з позицій сучасного правового мислення. *Філософські та методологічні проблеми права*. 2020. № 1. (19). С.14-20.
5. Бакумов, О. С. Правові позиції Європейського Суду з прав людини щодо права на вільні вибори: спірні питання практики. *Вісник Національної академії правових наук України*. 2016. № 3 (86). С. 183-193.

6. Білак, М. Подвійні стандарти застосування Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та практики Європейського суду з прав людини судами України. *Право України*. 2018. № 2. С. 170-185.
7. Бочарова Н. В. Принципи і пріоритети Ради Європи щодо захисту прав людини в інформаційному суспільстві: ініціативи Інформаційне суспільство. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. Вип. 90 / редкол.: Г. І. Чанишева (голов. ред.) та ін. Одеса : Гельветика, 2021. С. 45-50.
8. Брижко В.М., Пилипчук В.Г., Безпека персональних даних: правові стандарти Європейського Союзу та сучасні прикладні проблеми. *Інформація і право*. 2021. №1(36). С. 17
9. Голенко Д.С. Конституційно-правовий статус людини і громадянина в Україні. Україні: кваліфікаційна робота магістра / Д. С. Голенко; наук. кер. Шатіло В. А.; Київ. нац. лінгв. ун-т. Київ, 2020. 59 с.
10. Данелія, О. С. Юридичні особи як суб'єкти звернення до Європейського суду з прав людини. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України*. 2017. № 1. С. 104-109.
11. Епель О.В. Практичні проблеми захисту конституційних соціальних прав людини і громадянина. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2019. Том 1. № 4(29). С.62-69
12. Зозуля О.І. Громадянські та політичні права людини в умовах запобігання поширенню COVID-19 в Україні. *Forum Prava*, 2020. 61(2). С. 6–22.
13. Захист прав, свобод і безпеки людини в інформаційній сфері в сучасних умовах: Матеріали другої науково-практичної конференції. 21 травня 2020 р., м. Київ. / Упоряд. : С.О. Дорогих, В.Ф. Фурашев, В.Г. Пилипчук, О.В. Петришин. Київ, 2020. 376 с.
14. Загоруй І.С. Поняття права людини»: теоретико-правові підходи до розуміння прав людини. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. №2. С. 66-82.
15. Лазарева М.Д. Стан забезпечення прав людини в Україні на сучасному етапі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №1. С. 51-53.
16. Казакова Л.О. Права людини як правова категорія: окремі аспекти. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. 2017. №6. Том 4. С.48-52.
17. Конституційне право України: посіб. для підгот. до іспитів. Вид. 5-те, перероб. та допов. / Барабаш Ю.Г. та ін. Харків: Право, 2018. 387 с.
18. Костантиновський С. Щодо питання множинного громадянства в Україні. *Підприємництво, господарство і право. Конституційне право*. №5. 2018. С. 163-167.
19. Камінська Н., Джуська А., Шемчук В. Реалізація конституційного права людини на таємницю телефонних розмов в Україні. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2020. № 1 (114). С. 100–109.
20. Ладиченко В. Проблеми взаємодії держави і громадянського суспільства. *Публічне право*. 2016. №4 (24). С. 18-25.
21. Машталір Х., Леськів С. Інтеграція України до Європейського Союзу як основа для розбудови громадянського суспільства. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. №6. С. 163-166.
22. Мерник А.М, Кузьміна В.О, Бурлаков Б.М. Обмеження прав і свобод людини в сучасних умовах: теоретичний і практичний аспекти. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №2. С. 42-46.
23. Нестерович В. Ф. Верховенство права та забезпечення прав людини на тимчасово окупованих територіях України. *Наукові записки НаУКМА*. 2017. Т. 200. С. 85–92. (Серія «Юридичні науки»).
24. Обловацька Н.О. Сутність професійної правничої допомоги в діяльності адвокатури // The XXIII International Science Conference «Theory, practice and science», April 27 – 30, 2021, Tokyo, Japan. Р. 192-196.Прешкіні В.О. Права людини в Україні: проблеми та перспективи розвитку. *Правова держава*. 2017. №26. С. 33-40.

25. Рабінович, П. Основоположні права людини: терміно-поняттєвий інструментарій дослідження та викладання. *Право України*. 2015. № 2. С. 9-24.
26. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с.
27. Рябовол Л. Т. Омбудсмен як інституційно-організаційна гарантія прав і свобод людини: зарубіжний досвід. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. 2019. Т. 30 (69). № 4. С. 38–43. (Серія «Юридичні науки»).
28. Самофалов Л. П., Самофалов О. Л., Шевченко Д. М. Правова держава як фактор розвитку громадянського суспільства. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 2 (12). С. 189-198.
29. Семко М.О., Вергун В.Г., Шаблевська І.Ю Сучасні умови взаємовідносин громадянського суспільства та правової держави. URL : http://repository.kpi.kharkov.ua/bitstream/KhPI-Press/34468/1/Elita_2018_48_Semko_Suchasni_umovy.pdf
30. Савчук О., Каленюк О. Процес юридичного закріплення прав і свобод людини і громадянина в Україні: міжнародно-правовий досвід. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. №4. С. 251-256.
31. Чаплук О.І. Міжнародна правотворчість як засіб забезпечення прав і свобод людини // 36. наук. пр. за матер. круглого столу «Права людини в сучасних умовах розбудови громадянського суспільства в Україні (16 груд. 2016 р., м. Київ) / Ред кол. І. А. Грицяк; С.В. Бобровник, С.О. Мосьондз, А. П. Чернега та ін. – К.: Київ. ун-т ім. Б. Гринченка, 2017. – С. 34-41.
32. Чернега А.П., Обловацька Н.О. Реформування правової допомоги в контексті судової реформи 2016 року та внесених змін до Основного Закону України. *Наше право (Our Law)*. 2020. № 4. С.119-124.
33. Швець Ю.Ю. Шляхи реалізації конституційного права особи на охорону здоров'я: порівняльно-правове дослідження: монографія. 2018. 512 с.
34. Швидка Т., Ніколенко А. Законодавче закріплення права на доступ до інтернету. *Підприємництво, господарство і право*. 2021. №5. С. 145-150.
35. Шморгун Я.О. Реалізація особистих прав і свобод. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. №2. С. 40-41.
36. Шаульська Г. М. Короткий огляд еволюції громадянського суспільства в Україні. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. Київ, 2018. № 1. С. 101-105. URL: <http://instzak.rada.gov.ua/instzak/doccatalog/document?id=98223>
37. Шаульська Г.М. Законодавче забезпечення розвитку громадянського суспільства в Україні. Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України. Київ. 2018. № 4. С. 99–104. URL: <https://instzak.com/index.php/journal/issue/view/49>
38. Шаульська Г.М. Громадянське суспільство в Україні: деякі проблеми розвитку. *Visegrad Journal on Human Rights*. м. Братислава, 2018. № 3 (volume 2). С. 185–188. URL: <http://vjhr.sk/ukr/3-2018-2>
39. Coman R. When Civil Society Engages with the EU's Rule of Law Policy-Making: Towards a More Substantive Understanding? URL : https://link.springer.com/chapter/10.1007/978-3-030-97367-4_8
40. H. M. Shaulska Civil society in the context of reforming of the country No 5 (2018): The Scientific Papers of the Legislation Institute of the Verkhovna Rada of Ukraine
41. Sherali Mukhammad Ugli Subkhonov Rule Of Law Is Becoming A Value. *The American Journal of Political Science Law and Criminolog* . Vol. 3 No. 02 (2021): Volume03 Issue02 . URL : <https://theamericanjournals.com/index.php/tajpslc/article/view/1036/972>
42. Seton Hall L. Rev. 809 (2016-2017) Intangible Privacy Rights: How Europe's GDPR Will Set a New Global Standard for Personal

Data	Protection.	URL	:
- <https://heinonline.org/HOL/LandingPage?handle=hein.journals/shlr47&div=29&id=&page=>
43. Nataliia A. Sergiienko, Volodymyr I. Galagan, Zhanna V. Udovenko, Andriy P. Cherneha, Nataliia O. Oblovatska. Reflections on the respect of the rights of citizens during judicial decisions of execution. *Cuestiones Políticas*. Vol. 39, № 68 (Enero – Junio), 2021. P. 549-570 (Роздуми про дотримання прав громадян під час виконання судових рішень).
 44. Polvanov J. THE IMPORTANCE OF PUBLIC CONTROL IN BUILDING A DEMOCRATIC STATE BASED ON THE RULE OF LAW AND THE FORMATION OF CIVIL SOCIETY AND IN THE MANAGEMENT OF SOCIETY. *Oriental Journal of History, Politics and Law*. Vol.1 (1), pp.04-08, 23 May, 2021 Available online at <http://supportscience.uz/index.php/ojhpl>
 45. TOMUSCHAT C. Equality and Non-Discrimination under the International Covenant on Civil and Political Rights. *Staatsrecht - Völkerrecht - Europarecht. Festschrift für Hans-Jürgen Schlochauer zum 75. Geburtstag am 28. März 1981*. URL : <https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110876390-038/html?lang=en>
 46. M. Omelchuk, S. Hrynk, A. Ivanovska, A. Misinkevych, V. Antoniuk PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN THE CONTEXT OF THE DEVELOPMENT OF THE RULE OF LAW PRINCIPLE: THE INTERNATIONAL ASPECT. *Journal of the National Academy of Legal Sciences of Ukraine*, Vol. 28, №.1, 2021. (Захист прав людини в контексті розвитку принципу верховенства права: міжнародний аспект)

Нормативно-правові документи

1. Конституція України: Прийнята Верховною Радою України 28.06.1996 року // Відомості Верховної Ради України. 1996. № 30. Ст.141.
2. Декларація про державний суверенітет України // Відомості Верховної Ради УРСР (ВВР). 1990. N 31. ст.429.
3. Загальна декларація прав людини 1948 р. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015.
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
5. Виборчий кодекс України // Відомості Верховної Ради (ВВР). 2020 р. № 7-9. Ст. 48.
6. Кодекс законів про працю. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08>.
7. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 27.12.1984 року. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>
8. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 25–26. Ст.131.
9. Кримінальний процесуальний кодекс України // Відомості Верховної Ради України. 2013. № 9-10. с. 474.
10. Сімейний кодекс України // Відомості Верховної Ради України (ВВР). 2002. N 21-22. Ст.135.
11. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 року // Відомості Верховної Ради України. 2003. № 40. Ст. 356.
12. Цивільний процесуальний кодекс України від 18 березня 2004 р. № 1618-IV. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>

13. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02 червня 2011 р. № 3460-VI. Офіційний веб сайт. Законодавство України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3460-17>
14. Про громадянство України : Закон України від 18.01.2001 р. № 2235-III // Відомості Верховної Ради України. 2001. № 13. Ст. 65.
15. Про правовий режим воєнного стану : Закон України від 12.05.2015 № 389-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015 р. № 28. Ст. 250.
16. Про правовий режим надзвичайного стану : Закон України від 16.03.2000 № 1550-III // Відомості Верховної Ради України. 2000 р. № 23. Ст. 176.
17. Про захист персональних даних : Закон України від 01.06.2010 № 2297-VI // Відомості Верховної Ради України. 2010 р. № 34. Ст. 481.
18. Про свободу совісті та релігійні організації : Закон України від 23.04.1991 № 987-XII // Відомості Верховної Ради України. 1991 р. № 25. Ст. 283.
19. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини : Закон України від 23.12.1997 № 776/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1998 р. № 20. Ст. 99.
20. Про громадські об'єднання : Закон України від 22.03.2012 № 4572-VI // Відомості Верховної Ради України // Відомості Верховної Ради України. 2013 р. № 1. ст. 1.
21. Про звернення громадян : Закон України від 02.10.1996 № 393/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1996 р. № 47. Ст. 256.
22. Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності : Закон України від 15.09.1999 № 1045-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999 р. № 45. Ст. 397.
23. Про національні меншини в Україні : Закон України від 25.06.1992 № 2494-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992 р. № 36. Ст. 529.
24. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України від 08.07.2011 № 3671-VI // Відомості Верховної Ради України. 2012 р. № 16. Ст. 146.
25. Про інформацію : Закон України від 02.10.1992 № 2657-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992 р. № 48. Ст. 650.
26. Про друковані засоби масової інформації (пресу) в Україні : Закон України від 16.11.1992 № 2782-XII // Відомості Верховної Ради України. 1993 р. № 1. Ст. 1.
27. Про телебачення і радіомовлення : Закон України від 21.12.1993 № 3759-XII // Відомості Верховної Ради України. 1994 р. № 10. Ст. 43.
28. Про державну таємницю : Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України. 1994 р. № 16. Ст.93.
29. Про забезпечення функціонування української мови як державної : Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2019 р. № 41. Ст. 1422.
30. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // Відомості Верховної Ради України. 2015 р. № 40-41. Ст.379.
31. Про адвокатуру та адвокатську діяльність : Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради України. 2013 р. № 27, ст. 282.
32. Про свободу пересування та вільний вибір місця проживання в Україні : Закон України від 11.12.2003 № 1382-IV // Відомості Верховної Ради України. 2004 р. № 15. Ст. 232.
33. Про політичні партії в Україні : Закон України від 05.04.2001 № 2365-III // Відомості Верховної Ради України. 2001 р. № 23. Ст.118.
34. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997 р. № 24. Ст.170.

35. Про відпустки : Закон України від 15.11.1996 № 504/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. 1997 р. № 2. Ст. 4.
36. Про охорону праці : Закон України від 14.10.1992 № 2694-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992 р. № 49. Ст.668.
37. Основи законодавства України про охорону здоров'я : Закон України від 19.11.1992 № 2801-XII // Відомості Верховної Ради України. 1993 р. № 4. Ст. 19.
38. Про організацію трудових відносин в умовах воєнного стану : Закон України від 15.03.2022 № 2136-IX // Голос України. 2022 р. №64.
39. Про основи національного спротиву : Закон України від 16.07.2021 р. № 1702-IX // Відомості Верховної Ради України. 2021 р. №41. Ст. 339.
40. Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей : Закон України від 20.12.1991 № 2011-XII // Відомості Верховної Ради України. 1992 р. №15. Ст.190.
41. Про внесення змін до Кримінального кодексу України щодо відповідальності за незаконне використання гуманітарної допомоги : Закон України від 24.03.2022 № 2155-IX // Голос України. 2022. №74.
42. Про забезпечення прав і свобод громадян та правовий режим на тимчасово окупованій території України : Закон України від 15.04.2014 № 1207-VII // Відомості Верховної Ради України. 2014 р. №26. Ст. 892.
43. Про забезпечення участі цивільних осіб у захисті України : Закон України від 03.03.2022 № 2114-IX // Голос України. 2022. №47.
44. Про Засади державної політики України в галузі прав людини : Постанова Верховної Ради України від 17.06.1999 № 757-XIV // Відомості Верховної Ради України. 1999 р. № 35. Ст. 303.
45. Про запобігання корупції: Закон України від 14.10.2014 № 1700-VII // Голос України. 2014. №206.